

Familieforholdets Oprindelse.

A. Giraud-Teulon: Les origines de la famille. Questions sur les antécédents des sociétés patriarcales. Genève et Paris. 1874.

En yngre fransk (genfisk) Forfatter, A. Giraud-Teulon, har nylig under den ovenfor anførte Titel udgivet et usædvanlig interessant Værk, der giver et betydningsfuldt Bidrag til Spørgsmaalet om Samfundets Oprindelse. Det er Familieforholdet og Ægteskabet (— der i Forening med den private Ejendomsret jo betragtes som det moderne Samfunds Grundpiller —), der ere Gjenstand for Forfatterens Undersøgelser. Han viser, at ligesom den moderne Form for Ejendomsretten er af temmelig ung Dato, saaledes ere de i de civiliserede Lande nu raadende Forestillinger om det ægteskabelige Forhold, Familieforholdet, Forholdet mellem Børn og Forældre — der staa i en til dels endog meget nøje Forbindelse med Opfattelsen af Ejendomsretten — langt fra at være oprindelige, idet de tværtimod kun med en Langsomhed, der kan bringe En til at fortvivle, «avec la plus désempérante lenteur», have udviklet sig.

Tidligere har man i den patriarkalske Familie, i den «naturlige» Forening af Fader, Moder og Børn, set Samfundets Spire: I den patriarkalske Familie raader Faderen over sin Hustru, sine Børn og Familiens Ejendom; dør

han, følger hans førstefødte Søn ham i Herredømmet; Børnene stifte Familier, der forene sig til en «Klan»; Klanerne forgrene sig og danne «Tribes»; disse forgrene sig videre og danne politiske Samfund, hvis Høvding (Rex) i direkte Linje nedstammer fra den oprindelige Families Hoved. — Denne Udvikling synes simpel og naturlig og bekræftes af den bibelske Fremstilling. «Det patriarkalske System er blevet til en Støbeform, i hvilken man — uden at tro at gjøre Vold paa Kjendsgjæringerne — med det Gode eller med Magt har kastet alle den primitive Verdens politiske, sociale, økonomiske og religiøse Institutioner.» Men Giraud-Teulon viser, at den patriarkalske Familie, langt fra at være Samfundets første Spire, kun langt om længe og med meget Besvær har udviklet sig af endnu mere primitive Former. Allerede i 1861 paaviste Bachofen i sin fortjenstfulde Bog «Das Mutterrecht», at der forud for det patriarkalske System ligger et andet Civilisationsstandpunkt, hvor Arvefølgen og hele Familie-myndigheden retter sig efter Moderen, medens Manden, som Fader betragtet, spiller en aldeles underordnet Rolle. Og naar det nu lader sig godtgjøre, at endnu den Dag i Dag staa flere Folkeslag i Asien, Afrika og Amerika fremdeles paa dette tidligere Standpunkt, — saa synes denne Kjendsgjærning dog at maatte tvinge Folk til at opgive Hypothesen om det patriarkalske Familieforholds Oprindelighed. At «das Mutterrecht», «la parenté par les femmes», det Forhold, hvor Slægtskabet retter sig efter Moderen, var (og er) raadende hos flere primitive Folkeslag, bekræftes ikke alene af Bachofens, men ogsaa af Mac Lennans, Morgans o. Fl.s Undersøgelser. Giraud-Teulon bliver imidlertid ikke staaende herved. Han tror at kunne hævde, at ihvorvel det Civilisationsstandpunkt,

hvor Moderen er den for Slægtskabsforholdet Bestemende, er mere oprindeligt end det patriarkalske System, saa er det dog langt fra at være det oprindeligste: selv det er kun en sen og langsom Udvikling af endnu mere primitive Tilstande: den første Form, hvorunder Samfundene vise sig for os, er store Masser, hvor der Intet kjendes hverken til Fader eller Moder, hvor Individerne tilhøre ikke en enkelt Familie, men hele Horden, hvor Barnet har alle Fællesskabets voxne Mænd til Fædre og alle voxne Kvinder til Mødre. Udviklingsgangen er altsaa denne: Oprindelig hersker der den mest fuldstændige Promiscuitet og om «Ægteskab» kan der overhovedet ikke være Tale; kun lidt efter lidt og efter en Nat, hvis Længde ikke lader sig beregne, begynde enkelte Grupper at skille sig ud af Masserne; Familieprincippet begynder at spire; der danner sig et Slags «Ægteskab» — d. v. s. en mere eller mindre varig Forening mellem et større eller mindre Antal Individuer —; der danner sig en vis Forestilling om Slægtskab, men dette retter sig udelukkende efter Moderen, om hende samler Familien sig, Faderen er ganske trængt tilbage; endelig kommer ogsaa denne til sin Ret: den patriarkalske Familie, hvis Grundlag Ægteskabet — en Forening af én Mand med en eller flere Hustruer — er, træder frem. — Familieforholdets Historie godtgjør saaledes mere end den traditionelle Theori Menneskaandens bestandige Fremadskriden. Det er det, der maa forsones os med Raaheden i mange af de Forhold, hvormed denne Historie bringer os i Berøring.

De Beviser, hvorpaa Giraud-Teulou støtter sin Theori, fremlægger han ikke med en Bestemthed, som om han troede dem uomstødelige. Han indrømmer tværtimod, at hans Fremstilling paa flere Punkter kan være tvivlsom,

og at fremtidige Undersøgelser maaske ville omstøde flere af de Resultater, hvortil han tror at kunne komme. Han indrømmer, at Meget af hvad han anfører, kun maa betragtes som Hypotheser. Men det er i alt Fald Hypotheser, der have et saa godt Grundlag, som paa Videnskabens nærværende Standpunkt er muligt, og de fortjene virkelig Opmærksomhed. Bogen indeholder desforuden meget Andet, der ikke tør betragtes som «Hypotheser», men som Kjendsgjæringer, der kaste et højst ejendommeligt Lys paa vore Forfædres sociale og økonomiske Tilstande. Og hvad enten fremtidige Undersøgelser maatte give ham Ret eller ej, saa fortjener han i ethvert Tilfælde Aerkjendelse, fordi han med stor Uforfærdethed har udtalt, hvad han ansaa for Sandhed, uagtet han vidste, at det maatte støde paa Kritik, og uagtet hans Granskningers Resultater paa flere Punkter maatte berøre civiliserede Mennesker ubehageligt.

At der forud for det patriarkalske Familieforhold ligger et Civilisationsstandpunkt, hvor Slægtskabsforholdet udelukkende retter sig efter Moderen, og hvor Familien næsten kan siges at være faderløs, tør betragtes som saa temmelig godtgjort, og er et af de Punkter, hvorom Giraud-Teulon kan udtale sig med størst Bestemthed. For flere Folks Vedkommende lader det sig godtgjøre, at de have staaet paa det, og for andres, at de endnu staa derpaa; men heraf følger jo ganske vist ikke med Nødvendighed, at alle Folkeslag maa tilbagelægge eller have tilbagelagt dette Standpunkt. Paa flere avstralske Øer anerkjendes slet intet Slægtskab mellem Fader og Søn. Hos flere indianske Stammer i Nordamerika retter Børnenes Rang, Arvefølge, Slægtskab osv. sig kun efter Moderen. Hos Arawakerne i Sydamerika er der kun Tale

om en kvindelig Genealogi, og denne bevares med stor Omhu for at undgaa Blodskamsforbindelser, — Noget, der hos denne Stamme er forbudt. Hos andre indianske Stammer er den mandlige Slægtfølge nu indført; men det hævdes af Sagkyndige, at dette er noget forholdsvis Nyt. At den kvindelige Slægtfølge gjaldt hos flere af Oldtidens Folk, omtales af gamle Historieskrivere: Herodot omtaler det for Lykiernes, Polybius for Lokrernes Vedkommende. Ogsaa i det gamle Ægypten synes dette at have været Tilfældet, om der end kan være en Del Tvivl herom. Sikker er det derimod (efter Munzingers «Ostafrikan. Studien»), at man endnu i vore Dage ved Ægyptens Grænser, i Øvre-ægypten og Abessinien finder Folkeslag, hvor Familieforholdet udelukkende retter sig efter Moderen. Paa flere andre Steder i Afrika er det Samme Tilfældet; Moderens Mand har kun den Forretning at avle; ofte er han slet og ret Slave; Patriarkmyndighed udøver han ikke, men denne udøves, hvis ikke af Moderen selv, af hendes Broder. — Om dette ejendommelige Forholds Tilstedeværelse foreligger der de nøjagtigste og paalideligste Oplysninger. I Oldtiden have nogle græske Forfattere, i Middelalderen arabiske Skribenter og i Nutiden talrige, fuldt paalidelige Øjevidner uafhængig af hverandre afgivet saadanne Erklæringer, at en Tvivl paa dette Punkt neppe er tilstedelig. — Dette Familieforholds Opkomst forklares ganske naturligt ved en Henvisning til Faderskabets Uvished (pater incertus, mater certa), eller som det hedder i det bekjendte Vers i Odysseen:

Efter hvad Moder har sagt, er jeg Søn af ham, men med Vished
Véd jeg det . . .

At denne Ordning af Familieforholdet findes hos de Folk, hvor Polyandri endnu hersker, er let forstaaeligt, og naar

den ogsaa findes hos Folk, der nu ere monoandriske, saa synes den her at vise tilbage til mere primitive Forhold: den synes at vise tilbage til en Tid, da Ægteskabet — o: én Mands varige Forbindelse med én (eller flere) Kvinde — ikke var muligt. Set fra dette Synspunkt har «la parenté par les femmes» en stor Betydning i Menneskeslægstens historiske Udvikling.

Hos de primitive Folk, hvor den private Ejendomsret endnu ikke kjendtes, var Ægteskabet ikke let muligt: en enkelt Mands udelukkende Besiddelse af en Kvinde maatte forekomme som et Brud paa den Kommunisme, der forøvrigt var gjældende, og blev ikke let taalt af Fællesskabets øvrige Medlemmer. Kun efterhaanden som den private Ejendomsret vandt Anerkjendelse, blev ogsaa Ægteskabet til en anerkjendt Institution. Ejendomsrettens Historie falder tildels sammen med Ægteskabets. I alt Fald lader det sig for nogle Folkeslags Vedkommende paavise, at ligesom Ejendommen oprindelig var fælles for hele Stammen, senere kun fælles for Familien og endelig Gjenstand for kun individuel Ret, saaledes var ogsaa Kvinden oprindelig alle Mænds Fælleseje, senere Gjenstand for alle en enkelt Families mandlige Medlemmers Besiddelse, og endelig Gjenstand for individuel Besiddelse. Endnu i Begyndelsen af dette Aarhundrede herskede der, efter hvad der berettes, paa Ceylon den Opfattelse, at det var hele Familien og ikke et enkelt af dens Medlemmer, der indgik Ægteskab, og ligesom Jorden tilhørte Familien i dens Helhed, saaledes betragtedes ogsaa dette Ægteskabs Børn som tilhørende Familien og ikke de individuelle Forældre. Naar Ægteskabet betragtedes som en Ejendomsform, saa maatte en enkelt Mands udelukkende Tilsegnelse af en Kvinde vise sig som et Brud paa Fælles-

skabets Rettigheder. De Lovgivere, der hos de forskellige Folk indførte Ægteskabet (— hos Ægypterne Menes, hos Grækerne Kekrops, hos Hinduerne Cwetaketu, hos Kineserne Fohi —), havde derfor de største Vanskeligheder med at gennemføre deres «Opfindelse», og undertiden maatte Kvinden som en Art Bod, fordi hun krænkede Fællesskabets Rettigheder, en vis Tid hengive sig til «Hetærisme». At hun ved denne Hetærisme kunde vinde Tilgivelse for sin «Forbrydelse» og vinde Ret til senere Kyskhed, strider mod vore Begreber og forekommer os vanskelig forstaaeligt; men at det forholder sig saaledes, er en bevist Kjendsgjerning. Paa Andamanøerne hengive de unge Piger sig inden deres Ægteskab til den mest tøjlesløse Prostitution, men naar de først ere gifte, have de ikke engang Lov til at smile til en ung Mand. Paa Madagaskar, Ny-Zeland, i Birma, det sydlige Arabien og flere Steder maa Brudgommen indrømme Brudens Slægtninge og Venner en «jus primæ noctis». Efterhaanden indskrænkes denne Tribut, og bliver kun indrømmet Kongen, Høvdingen eller Præsterne. Paa Malabar har Ypperstepræsten, naar Kongen gifter sig, Ret til de tre første Nætter hos den unge Dronning, og efter Forbes skal Kongen endog give ham 50 Guldstykker for den ydede Tjeneste. Abel de Rémusat fortæller, at i Cambodscha er det en af Buddhas Præster, der skal udføre denne Forretning, som kaldes Tchinthan. «Hvert Aar, paa den Tid, der svarer til Kinas fjerde Maane, bekjendtgjøres det, hvilken Dag, der er bleven fastsat til Tchinthan, og alle de, der have Døtre at bortgifte, maa gjøre Anmeldelse derom.» Paa den fastsatte Dag fejres der en stor natlig Fest, og i alle Huse, hvor der bortgiftes Døtre, foretages Ceremonien Tchinthan. Den Forestilling, at

Ægteskabet er et Brud paa Naturens Lov, som maa udsones, har holdt sig lige ned til den nyeste Tid paa visse Steder i Indien, i Goa og Pondichery, særlig i Gangesdalen, og Religionen forpligter her de unge Piger til inden deres Ægteskab at give sig hen. I visse Dele af Indien berøver Moderen ved Hjælp af et særligt Instrument og under højtidelige natlige Ceremonier sin unge Datter Beviset paa hendes Jomfruelighed. Hos nogle Stammer paa Madagaskar er det Samme Tilfældet: de unge Piger tilintetgjøre selv deres Jomfruelighed, forsaa-vidt Moderen ikke alt har gjort det i deres Barndom, og Faderen bortgifter aldrig sin Datter, førend hun paa den ene eller den anden Maade har mistet sin Jomfrudom. At Prostitutionen af religiøse Grunde i Oldtiden herskede paa talrige Steder, særlig i Asien, har den berømte Kulturhistoriker Hellwald bevist. Men jo mere man hævede sig over den barbariske Tilstand, som desto mere utaaelig og unaturlig følte man den obligatoriske og religiøse Prostitution, og man søgte paa forskjellig Maade at unddrage sig denne Forpligtelse: i det primitive Grækenland bliver Kvindernes obligatoriske Hetærisme begrænset, saaledes at nogle særligt udvalgte Hieroduler ved at opfylde den Pligt, der tidligere paalaa alle Kvinder, befriede deres Medborgerinder for al personlig Ydelse. Men der er dog endnu Steder, hvor Hetærerne ere Gjenstand for en særlig Agtelse: Combes og Tamisier bemærkede paa deres Rejse i Abessinien i 1835, at det dér var Tilfældet, og andre Steder have Andre bemærket det. — Naar nu imidlertid det Brud paa den kommunistiske Ordning, som Ægteskabet medførte, ved en Hetærisme eller ved «jus primæ noctis» eller paa anden Maade var blevet udsonet, var den gifte Kvinde ikke blot berettiget, men endog

forpligtet til at vise Kyskhed, og hvorfor? — fordi Ukyskhed efter barbariske Folks Opfattelse vilde krænke den Ejendomsret over Kvinden, som Manden nu havde erhvervet sig. Det var efter denne Opfattelse ikke Kvindens Rygte, men Ejendomsbesidderens Rettigheder, der led ved Kvindens Ukyskhed, — og denne burde derfor afsones ved en Bøde til Manden. I hvor nøje Forbindelse den ægteskabelige Troskab staar med Ejendomsretten ses allertydeligst hos visse arabiske Stammer ved den hvide Nil: Hustruen er kun visse Dage om Ugen forpligtet til at være kysk, og disse Dages Tal retter sig efter den Mængde Kvæg, Manden har betalt for sin Hustru; denne har fuld Raadighed over de Dage, der ikke ved Ægteskabskontrakten ere blevne udtrykkelig forbeholdte Manden. Ægteskabets nøje Forbindelse med Ejendomsretten godtgjøres tilstrækkelig ved dette Exempel. — Noget, der ogsaa i en betydelig Grad maatte gjøre det vanskeligt at faa Bugt med Hetærismen, var den Pengefordel, den afkastede. Duveyrier fortæller om nogle arabiske Stammer i Sahara: «Inden Faderen bortgifter sin Datter, forlanger han af hende, at hun ved at give sig hen skal afbetale, hvad hun har kostet Familien, og», tilføjer han, «jo bedre hun har forstaaet at handle med sine Yndigheder, des mere Pris sættes der paa hende.» I Japan udsætte (eller udsatte) Fædrene sig ikke for nogen Dadel ved at leje deres Døtre til offentlige Huse, og hvem der paa saadanne Steder har erhvervet sig forskjellige nette Færdigheder, gjør let et godt Parti. Kun den, der var i Besiddelse af Formue, behøvede ikke at nedværdige sig paa denne Maade. Kun efterhaanden som Evnen til at give Medgift steg, trængtes Hetærismen tilbage. Kun

med den stigende Velstand blev Sædelighed i Familieforholdene og de ægteskabelige Forhold almindeligere.

Efter at have skildret de ovenfor berørte Forhold giver Giraud-Teulon, idet han særlig støtter sig paa Morgans og Mac Lennans Undersøgelser, en Fremstilling dels af den fuldstændige Promiscuitet, der formentlig kan paavises hos nogle malajiske Folk, dels af det saakaldte Exogami (s: Forbud mod Ægteskab mellem Individider, der tilhøre samme Stamme), der, om det end ikke formaaede at gjøre fuldstændig Ende paa Promiscuiteten, dog satte visse Grænser herfor, idet de tidligere saa almindelige Ægteskaber mellem Broder og Søster og andre Blodskamsforbindelser forhindrede. Hvad der anføres her, har maa-ske til Dels vel meget Karakteren af Hypotheser, men fortjener dog en ikke ringe Opmærksomhed.

Hos flere malajiske Folk, Beboerne af Venskabsøerne og Hawaji, tror Giraud-Teulon og flere Granskere med Bestemthed at kunne paavise Udviklingsgangen: Promiscuitet (eller: slet intet Familieforhold), «parenté par les femmes» (eller: «det uterine Familieforhold»), og endelig det Familieforhold, hvor Faderen er den Bestemmende med Hensyn til Genealogi, Arvefølge osv. Til Forklaring af, hvorfor Udviklingen er gaaet i denne Retning, anfører han bl. A. Følgende:

«De Aarsager, der have bevirket Dannelsen af adskilte Familiegrupper i Horden, synes at staa i nøje Forbindelse med en almindelig Rigdomsforøgelse. Indførelsen eller Opdagelsen af en Kornsort, Tæmningen eller Krydsningen af en ny Dyreart kunne have været tilstrækkelige Grunde for et vildt Samfunds radikale Omdannelse: alle Civilisationens store Fremskridt ere altid faldne sammen med dybt gaaende Ændringer af en Befolknings økonom-

iske Stilling. Blandt de vigtigste Revolutioner i den barbariske Menneskehed indtager Overgangen fra Nomadelivet til den Ordning, hvor der haves faste Boliger, en fremragende Plads. Denne ny Ordning har i en væsentlig Grad maattet bidrage til Dannelsen af disse adskilte Grupper, og omend Forestillingen om et individuelt Faderskab har kunnet opstaa under Nomadetiden, saa har den dog maattet lægge sig for Dagen med mere Kraft, naar Horden, idet den tog fast Bolig, ophørte at udgjøre en saa sammenpakket Flok som tidligere. Lidt efter lidt fjernede Grupperne i det samme Distrikt sig fra hverandre og tilegnede sig for en mere eller mindre lang Tid den udelukkende Brug af den eller den Del af Jorden: der dannede sig indhegnede Steder eller adskilte Huse, og Følelsen af en mere begrænset Ejendomsret begyndte at trænge igjennem. Overgangen fra Nomadetilstanden til de faste Boliger hidrog, idet den opmuntrede til Dannelsen af særskilte Familier, til at formindske de primitive Slægtskabsforholds Vidde, da den opfordrede til at anerkjende et stedse mindre Antal Individier som værende arveberettigede til Ejendomsrettighederne. Et naturligt Instinkt har altid faaet Mennesket til at indskrænke Tallet af dem, der ere delagtige i hans Rettigheder, og til gradvis at bryde med Kommunismen. Forbedringen i de økonomiske Kaar og den større Sikkerhed vedrørte i samme Grad Slægtskabsforholdene som Ejendomsforholdene. Ud af Masserne skilte enkelte Grupper sig, og da disse Grupper følte sig tilstrækkelig stærke til at skaffe deres særlige Ejendomsret Agtelse, kunde de tænke paa en Ændring af tidligere Tidens Arvefølge og Slægtskabsforhold. Men Omordninger lod sig kun gennemføre med den største Langsomhed, og enhver af dem er hos de bar-

bariske Folkeslag betegnet med en Kamp mellem den gamle Ejendomsret og en ny Besiddelsesform, d. v. s. med en Principkamp. Ethvert socialt Fremskridt enhver højere moralsk Opfattelse viser sig hos dem som Resultatet af en Forbedring i Ejendomssystemet. Særlig synes Overgang fra det blot kvindelige Slægtskabs Institutioner til det mandlige Slægtskabs at have været betegnet med et Sammenstød af retslig Natur paa Ejendomsrettens Omraade.»

At søge Grunden til Overgangen fra den kvindelige til den mandlige Slægtordning i Faderfølelsen, kan der ikke vel være Tale om; thi denne Følelse synes at være de primitive Folk meget fremmed. Det Forhold mellem Fader og Søn, man først træffer hos barbariske Folk, er et Slaveforhold: Faderens Myndighed er ikke begrundet i noget Kjærlighedsforhold, men i hans fysiske Overlegenhed og i den raa Magt, og Børnene have kun Betydning for ham, forsaavidt de kunne være gode Arbejdere eller forsaavidt de repræsentere en Handelsværdi. Hos flere Negerstammer sælger Faderen sine Børn; men naar Sønerne blive voxne, og naar de kunne faa fat paa deres gamle Fader, hvem de synes at hade mere end nogen Anden, undlade de ikke at gjøre Gjengæld. At Slægtskabsforholdets Udvikling derimod staar i den nøjeste Forbindelse med Ejendomsretten, er en Formodning, til hvis Bestyrkelse to Grunde her skulie anføres: Hos Thibetanerne og nogle Folk i det sydlige Indien retter Slægtskabet sig efter Manden, uagtet Sønnen ikke kan angive sin Fader paa Grund af det der herskende broderlige Polyandri (d: flere Brødre ere fælles om én Kone). Hos det førstnævnte Folk er den ældste Broder Fællesskabets Chef, og som saadan tilhører ikke alene al Ejendommen,

men ogsaa alle Børnene ham; hos de indiske Folk tilkjendes den Førstefødte i Almindelighed den ældste Mand, Nummer 2 den næstældste o. s. fr., uden noget Hensyn til den virkelige Oprindelse. Altsaa: Avlingsakten bestemmer ikke Paterniteten, men har kun en aldeles accessorisk Betydning; Faderskabet bestemmes af Ejendommens Fordeling. — Den anden Kjendsgjerning, der her skal fremhæves, er denne: Ordet «pater» har ikke noget at gjøre med Slægtskabsforholdet, men vel med Ejendomsforholdet; paa Sanskrit kaldes Faderen, som den Avlende betragtet, «ganitar», hvorimod «pitar» betyder «Ejer». For at samle begge Forestillinger under Et, bruge Vedaerne ogsaa Sammenstillingen «pita-ganita» (pater genitor). De to i vore Øjne saa forskjellige Begreber, Ejendomsretten og Faderskabet, gik over i hinanden, den Gang da Ægteskabsinstitutionen blev grundlagt.

Naar Ægteskabet — en enkelt Mands udelukkende Besiddelse af en Kvinde — blev betragtet som en Art Ejendomsret, er det forklarligt, at der for Kvinden maatte betales som for en anden Ejendomsgjenstand. Men i fattige Samfund var det kun forholdsvis sjældent, at den Lysthavende havde Raad til i Varer eller Kvæg at betale, hvad der forlangtes. Ofte maatte han afbetale Prisen ved i en vis Tid at arbejde for sine Svigerforældre, saaledes som Jakob gjorde for Laban. Af alle Betalingsmaader er ingen mere almindelig hos barbariske Folk: i Asien, Afrika og Amerika træffes den lige hyppigt. Mindre almindelig er den Betalingsmaade, der bruges paa visse Steder i Abessinien: Manden giver sin Søster eller en anden Kvinde i Bytte for den Hustru, han ønsker sig. Paa flere Steder erhverver Manden sig ikke Ret til Børnene, derved at han har kjøbt sin Hustru: Børnene tilfalde Moderens Familie,

medmindre Faderen særlig tilkøber sig dem. Livingstone fortæller (1866), at hos Makololoerne i Afrika maa Manden betale sin Svigerfader en vis Sum «for at tilintetgjøre dennes Ret til at beholde de Børn, hans Datter maatte føde». Betales ikke denne Sum, tilhøre Børnene Morfaderen, og Faderen har ingen Ret over dem. Ladislas Magyar fortæller (1857) det Samme om nogle sydafrikanske Folk. Paa Zanzibarkysten tilbagebetaler Svigerfaderen sin Svigersøn, hvad denne har givet for de eventuelle Børn, hvis hans Hustru skulde dø uden at efterlade Børn, da Betalingen jo i saa Fald ikke med Rette kan erlægges. Jagor fortæller (1873), at paa nogle af de filipinske Øer maa Brudgommen, der i nogle Aar tjener i sine tilkommende Svigerforældres Hus, foruden Medgiften betale en vis Sum til sin Hustrus Moder som Erstatning for den Mælk, hvormed hun har opammet sin Datter. — Der findes hos Giraud-Teulon en Rigdom af andre Træk, der belyse, hvorledes Ejendomsforholdene og Familieforholdene stadig følge den samme Udviklingsgang.

At den af Giraud-Teulon skildrede Udvikling af Familieforholdene virkelig har fundet Sted hos nogle Folk, synes bevist; men at alle Folk nødvendigvis skulde gennemgaa den, lader sig ganske vist ikke bevise. Det kunde jo tænkes, at enkelte højere Racer havde begyndt med Ægteskabet og det patriarkalske Familieforhold. Giraud-Teulon har dog noget ondt ved at tro, at disse «højere Racer» strax fra første Færd af skulde have været i Besiddelse af de Betingelser, som dette Familieforhold udkræver, Betingelser, der kun med stort Besvær og Langsomhed ere fremstaaede hos de Folk, hvis Udvikling vi kjende: Agtelse for den individuelle Ejendomsret, Kvindens Kyskhed, Forstaaelse af Paternitetsforholdet, For-

staaelse af abstrakte Begreber. Sikkert er det, at barbariske Folk have særdeles ondt ved at forstaa, hvorfor Slægtskabet skal udledes — ikke fra Kvinden, hvis Moderskab er bevisligt — men fra Manden, hvis Ret, og udelukkende Ret, til at kalde sig Fader kan være yderst tvivlsom. Barbariske Folk ville ikke nøje sig med blotte Formodninger; de ville have noget Synligt og Haandgribeligt at holde sig til. Dette er Grunden til, at der hos en stor Mængde barbariske Folk findes en højst ejendommelig Ceremoni, hvis Mening er at give Slægtskabet mellem Fader og Søn et synligt Udtryk: Faderen gaar til Sengs, lader som om han fødte og modtager Barselsgratulationerne. Ved denne Barselsceremoni bliver der saa at sige givet den Nyfødte en anden Moder. Allerede Strabo fortæller: «Naar hos Ibererne Kvinderne føde, er det Mændene, der i deres Sted holde Sengen og lade sig pleje af dem.» Plutark siger: «Hos Cyprerne gaar Manden til Sengs, og efterligner den fødende Kvindes Skrig og Forvridninger.» Andre klassiske Forfattere fortælle det Samme om andre Folk. I det trettende Aarhundrede bemærkede Marco Polo denne Skik i det østlige Asien. Og lige ned til vore Dage have talrige Rejsende vidnet om, at den findes paa mange Steder i Amerika, Afrika, Asien osv. Faa Ceremonier have været saa udbredte som denne, hvorved der paa en Maade gaves Barnet to Mødre: kun ved at Faderen blev stemplet som Moder, kunde han opnaa at blive betragtet som værende i Slægt med Barnet.

Denne Skik, den saakaldte «couvade», giver et af mange Vidnesbyrd om, hvor unaturligt det fra Manden udledte Slægtskab forekommer primitive Folk. Det paa Fædrenemyndigheden hvilende Familieforhold er i Virke-

ligheden først trængt igjennem efter at have bestaaet en Kamp med det Familieforhold, hvor Alt retter sig efter Moderen, — en Kamp, der tillige var en Kamp mellem det aristokratiske og det demokratiske Princip; thi, som Munzinger har paavist, findes hint Familieforhold (i alt Fald i Afrika) hos de mere aristokratiske, dette hos de mere demokratiske Stammer.

Det patriarkalske System, der ganske vist paa visse Steder kan være blevet indført ved Landets Erobring eller Oversvømming af fremmede, mere civiliserede Folk, maa i Almindelighed betragtes som et Resultat af Civilisationens Udvikling og særlig som et Resultat, den gradvise Fremgang og Forbedring i Ejendomsforholdene og de økonomiske Kaar har ført med sig. Oprindeligt har det været et Særkjende for de Rige og Mægtige, fra hvem det senere er trængt ned til Samfundets lavere Klasser. Endnu i en ny Tid har man i det russiske Amerika og andetsteds set, hvorledes de Rige og Høvdingene begyndte at kalde deres Børn med Faderens Navn, medens Befolkningens store, fattige Mængde holdt fast ved den Reminiscens fra den blot kvindelige Afstamning at kalde Barnet med det mødrene Navn. Giraud-Teulon slutter sine Undersøgelser med at udtale den Formodning, at det patriarkalske Familieforhold, da det først viste sig, kun var Slægtskabets aristokratiske Form, kun var de Riges og Mægtiges særlige Ret. I den patriarkalske Familie maa man ikke se Samfundsordningens Udgangspunkt; men den er en af Civilisationens Erobring.
